

Galizia aldetik txangolari (1)

2.011n Bagillaren 9tik 2.011n Bagillaren 16ra ADIÑEKOAKIN

AURKEZPENA:

Aurten, Lourdes eta nik ez gendun itxaropenik, alango txangorik egingo genduanik, gure izenak adiñeko erakuntzez ez ziralako agertu.

Baiña, baten baten utsuneagaitik itxaroten gengozenai deitu euskuelako, alan joan giñan Galiziara aste bateko txango au egitera.

Bertan alegintsu, ikusikoagaz batera liburuaren bila ibili nintzan, ango barriak idaz lan onetan zuei, al dodan argitasun guztiagaz adierazteko.

Bide batez, Galiziatar guraso eta semealaben artean bear ez dabezan menperatasunezko gauza barragarrri batzukaz be oartu nintzan, eta gauza guzti orreik argitasunean adierazteko daukadazan gogoak izango dira errudun, idazlan au luzatu egingo dabenak.

Merezi dau idaz lan au irakurtea, euren askatasunezko izaeran demokratikoak izanda, ez dabelako merezi, goitik zaiñ eta keiñatzaille daukien PPko arrano fazizta aundi orrek, erlijioagaz nastean ipinten dautsiezan mendeko espainiar mugak, ibilten dabezan guzur ta maltzurrezko baldintza orreikaz, illundu egiten dabelako, euren arbasogandik datorren aberriko erria, atzerriko erriarrak ezagutu dagien.

Bildur barik esan leike, PPkoen kaizarrezko lur edo mugabarru bat⁽¹⁾ dala, nik entzun eta ikusi nebanez.

Milla eratarra egin leikez menperatasunezko ekin-tza orreik, onek baiña, menpeko lenengo erabagiak izanda ankea gaiñean ipinten danean lez, zapaltzailleentzat erreztasun aundikoak eta pozoi geiegian eukiten dabenak diralako, kaltegarrienak izaten dira oiñarrizko zentzuak debekatzen dabezenean.

Eta gaurko demokrazizko egunetan orrek gauzak ez dira sortzen, erri bateko jakintsu mailla ondo bizi gurean, norkerizko liberal mendekerira bideratu eta alderdikidetuta dagoenean baiño, norkeri orreitan artzen diran erabagiak diralako.

Atzerriko erriarrak txangolari lez edo beste era batera euren erria ezagutzen joaten diranean, bear dabezan adierazpen edo liburuxkaren iturriak utsik aurkitzen dabezenean usaindu edo susmatu egiten dabez joko orreik.

Onenbesteko alperrak izango ote dira galiziar oneik ?. Ikusitakoagaz, nor bere baitan artzen dan lenengo zirrara edo erasotik⁽²⁾ egiten dan lenengo itauna izaten da mundu fisiko oneitan zentzuzkoena, ekintzak, utsunezkoak izanda be, beti eukiten dabela euren erpe edo sorburua⁽³⁾.

Beste joko bat, ikusten ez dan bildurrezko joko bat da. Euren gizarte eta dirugintzaren kontrola zelako elkartearan antondukez eroaten daben jakin gure ezkerro, laster ikusten dan gauza dalako.

(1) Lur-barru edo muga-barru = coto. (2) Lenengo zirrara edo erasotik = primera impresiòn. (3) erpe edo sorburua = causa.

Eta beren ondorengo ikerkuntzagaz, argi ikusten jakie, senitartearen funts edo lur zabalekoa dala⁽¹⁾, eroaten daben menpeko joko ori, euren eskubitar kontrolpeko eritziaren kanpotik dabiltzanai, isillik edo ixilpeko meatxuan eroaten daben langabeziko kontrolagaz.

Nik azaldu dodan lenengo adierazpenaren zentzutik artuta, ezetza artu neban liburuxka orrein billa joan nintzan liburutegui guztietan, eta Adiñeko antolatzaileak ipinten daben gidari Adela gandik asita, danari esan neutsen alperrak zirala, Aitaren etxea atzerritarren artean esagutzera emoteko ez ebelako tresnik ez zaletasunarik euki.

Beti baiña agertzen da itxaropen edo ta argitasunaren izpi bat, eta au Sanxenxon portu noboko liburutegi baten aurkitu neban.

Neskatilla arek, ez eban euki nik eskatzen neban, guztiz arduratu zan baiña nik gura nebanagaz, eta berbea emon eustan, andik aurrera, erri guztien adierazpeneko liburu orreitzaz arduratuko zala.

OARPENA:

Orregaitik asiko gara euren erri sorkuntzatik, jakin daigun, euren askatasunezko demokraziaren izaerazko baitan daukien neurria eukiteko, bereztasuneko ekintzan egineko erri izatetik dakartela, euren ainbateko neba arrebaren baitan gaur nastuta egon arren, alan erakusten dabelako.

Euskerazale eta Euskerazaintzan kide eta neure lagun andia dan Egurrola ta Madariagatar Iñakik esaten eustan:

-Zu Paul, baiña “auteskundetán zergaitik emoten dautsoez PPkoai euren bozka edo autemenak?”.

-Iñaki, konturatu bear gara: “Ainbat gizaldi mendeko antolamenduan egonda”, nortasunaren baitako ulermenean ainbat galiziar naastuta dagozela.

Eta berezko arrazoiaren zentzunean guztiz aokatu ezinik egonda, egoera larri orreikaz fazizta maltzurak baliatzen dira.

Euren nortasunezko eta norkeriaren arrazoizko naste orreitan, askatasunezko demokraziaren antolakuntzan bizitzeko bear dabezan almen guztiak, maltzurrezko joko orreikaz fazizten almenak erretu egiten dira, euria egiten dauanean arrantzaleak lokaztutako errekarren ur loietako arraintzan egiten daben lez.

(1) Senitartearen funts-zabal edo lur-zabalekoa dala = latifundios kontrolados por familias afines politicamente.

Ikusiko dozu baiña, zelako lasterketa artuko dabezan demokrazizko bideetan, euren nortasunetan daukien buruko gaixotasunagaz konturatzen diranean.

Ala, guri ez jaku sortzen, egiaren arrazoizko gaixotasun ori neurri aundi baten ?.

Ikusi daigun, nundik norako bidetik agertu ziran gure artera, Europa onetan.

KELTIARRAK:

Europar daukaguzan laterri kolonigille, edo ta agintari menperatzaillezalearen beldur, edestilariak ainbeste gora berako edo nastezko lan bidez, bereziki idatzi ta lauko baten sartuta, Asiatik alderrai etorri ziran keltiarrak, indoeuropeoak zirala esaten dabe, nik baiña edesti ori beste era batera esango dautsuet.

Europa ta Asiako gezaltzea asi zanetik, Omo Sapiens Afrikatik asi zan zabaltzen lur guzti orreitarra, euker osotasunezko oitura bakar eta "len ereduko euskerean".

Len ereduko euskerean dala esaten dot, Europako jakintsuak ainbat iker lan bidetik egiztuta gero, euren emaitzak alan esaten dabelako.

Eta bigarren, toki izen eta euren izkuntz zarretan, asierazko euskal itzak diralako ondo jabetuta daukiezanak, ur, aize, lur, arpe eta abarreko itzak lez, inguruaren loturazko esan gureakaz.

Itz orreik asierazko itzetik ondo oiñarrituta euki bear izan eben, ondo jabetuta dagozelako munduko izkuntz zar guztietan, bestela indar ori ez ba eben euki, zelako indar edo jabetasunagaz iraun ?.

Nik, Adelari bidai zuzentzaille galiziarra busean berbetan egon zanean, "Irimia" "Arbe" eta alako euskal berbak entzun neutzoan, eta berari euren itzulpena eskatuta, "IRI" itza, arrizko aldapatik jausten dan ura zala esan eustan.

Guk "URI" edo "IRI" erri nagusiaren izen lez esaten dogun berbea da, eta bein baten Olazartar Martinekin berba egiten egonda, berak emon eustan itz orren itzulpe berori Arabako Urizarraren⁽¹⁾ adibideagaz argituta, gure artean zalantzazkoa dana.

Begitu ba nun argitu leikezan, guk gure zentzunezko zuzentasunetik erdi galduta daukaguzan sorrerazko itzaren esangurak.

(1) *Urizaarra = Peñacerrada.*

Paleolitiko Neolitiko bitartean, esagutzen zan mundu onen gizasemeak Afrikatik urtenda, egin eben zabaltasunean, euken oitura bardiñegaz erabili edo ta aztertu bear izan ebezan arrazoi guztiakaz, askatasunezko demokraziaren ekanduzko orekak egokitu ebezan jendekuntza eder baten, eta leiñu guztiak mugatu ebezan lurraldeekin, auzune antzeko baten bizi ziran, Afrika, Ekialdeko Asian, eta Europako Mendebal onetan.

Gure Paleolitiko Neolitiko arbasoak, euren gizarteko arloaren zorreskubideko ordezkariak, nortasunezko ekanduan ezartzeko, beste norkerizko antolamendurik bear ote eben ?.

Europar, erromatar menperatzailleak batzagotzen asi eta dan guztia milla zatitan apurtu ondoren, Grezia, Euskalerrria, Eskozia, Irlanda, Alemaniako landerrak eta abar, geratu dira auzotasunezko antola orren aitorgille lez.

Eta gaurko munduaren giza itzarmen edo egiune bidez, alan irauin bear izan eban gaurko egunetan be, giza semearen eskubideak orekan eta bakez ordezkatzeko.

Merkantilismoaren menperatzaille batzango zaleak edestitik zear baiña, eta kaizar lez, aberastasunaren billa daukiezan amorratuzko egarriak asetzeko, gizarte edo ta erriarteko arremanetan zentzunez bizitzaren ordezkarietzarako egin bear doguzan egiune edo itzarmenak baiño aurretik, arrazoi guztiak zapaltzen joan dira beti, eta XVIIIIn gizaldean guda indarrez alegginduta, zemaika⁽¹⁾, gizakiak Jainkoarengandik berez daukaguzan eskubidearen gaiñean ipini ziran.

Munduaren nortasunezko jendeak, erabagi gogor bat artu bear leuke, gizaren arremanak zor eskubideko ekanduan ezartzeko, danon arteko bakeak lortu gura eskeru.

Munduan noz azten dira norkeriaren menpekotasun orreik ?.

Norkerizko sasijainkotasun ori antziñatik datorrela ziurtzeko, Ekialdearen Asia Txiker ta Aundiaren lurraldeko jendekuntzak, Europakoak baiño 3.000 urte aurreratuago egon zirala aurkeztu bear dogu, zelan nortasunaren askatasunezko egoeratik, norkeriaren menperatasunetara aldatu zirala ikusteko.

(1) Zemaika = amenazando, o, amenazadoramente.

Edestikoaldi onetan azten dira norneriaren bide maltzurak. Asia Txikerraren ingurutik auzotasunezko lurraldeetan, egitezko jakintzan jendekuntz aundia artu ondoren bakez kokatuta, baten batek norneriaren aunditasunezko irudimenari egoak ipini eutsozanean.

Ala eurak izan ote ziran lenengoetatik maltzurrezko eritzi orreik bideratu ebezanak ?

Dana dala, Semdarren erri zarretik, K.a. 4.000 urte inguru, Mesopotamiaren Egoaldean sortutakoa da, eta K.a. 2.600-2.300 urte inguruetan, Sargon agertu ta Akkadeko kaizetzaren sortzaillea izan gurean, bereala asi zan Sumerioak menperatu gurean.

I Sargonek 2.025-2.010eko urte artean, Asiriatik asita sargonidaen kaizertza sendotu eban.

Keltiarrak askatasunezko demokratik izanda, ez eben alango menpetasunik on artu, eta menperatzaile egoeratar orretatik alde egin gurean alde-rraiezko bidetik, Alemaniaraño eldu ziran.

Eta keltiarrak K.a. 2.000n urtetan, Alemaniaren erditik Europa guztira zabaldu ziran.

XVIII-XVIgarrengo gizaldietan, Frantziaren Mendebaleko Iparraldera eta Ingalaterrako ugarteetara, eta XII-VIII-ko gizaldi artean erdi ugarte edo peninsula onetara.

Iberiaiko erdi ugarte edo peninsula onetan, Keltiarrak euskaldunen gainean mendeko lez kokatuta egon zirala batzuk esaten dabe.

Ez dira egiak baiña esan orreik, erromatarren gudazko zabalkuntzan gure artean bakez aienatu ziralako.

K.a. 753an baiña, Etruskoen antolaketa bidez Sabino eta Iszeresak alkartuta, erromatar gudaindarrezko sorraldia agertu eben latinezko izkuntz ta guzti, eta onen zabaltasunean keltiarrak aienatu ziran, Eskozia, Irlanda, Portugal, eta Galizian izan ezik.

Gailleguak, orregaitik dira sortzezko erri zar baten giza semealabak, euren baitan gu lez, Paleolitiko Neolitikoaren askatasun demokratikozko jendekuntzaren aitorgilleak diralako.

PPkoak esaten daben lez, espainiarrak ote dira ?

Zer ote da Espaina ?

Galleguak euren nortasuna daukie, espainiarrak ez daukiena, euren mendeko sasi eritzia asmakuntzazkoa izanez gain, ez daukolako zentzurik.

Laterria, Aberria da ?

Katolikotasuna be, Aberria ote da ?.

Nun dagoz katoliko eta laterriaren gurasoak ?.

Erromako aita santua ote da ?.

Laterriena bai, edestian euren aolkuz eginda dagozelako batzangotasunezko laterri orreik, baiña Jainkoaren semearena bai ?.

Noz argituko doguz ainbeste naste, bein eta betiko argitasunera agertu gaitezen?.

Ez dago eskubiderik, bereztasunean jaiotako aberriko erriak, euren norkerizko legeakaz menperatuta egotea, batzuen sasi asmakeriagaitik.

Edesti guztian okerra izan dana, faziztek ezeren erruki barik, odoljariozko guda indarrean ekarri dabena.

Aberria, aitalen alditik datorren nortasunezko senditasuna da, eta ez dira gure aragiak ekarten dabean merezimenduak, gu "Arimak" izan da, Jaungoikoen gauza garelako, eta or ezin dau bere legeakaz

iñork eskurik sartu, Jainkoak ipini dauzan legeak bete baiño.

Oldozmenak, ez dira gure buruetan zuzen eta zentzunezko eran sekula auznartuko, gaia sasijainko lez gurtzen badogu.

Argi ta erosoak dira Jainkoaren lege orreik, danak bardiñeko zentzuan eginda, lege bardiñ orreikaz lotuta gagozelako gaiezko Ludi onetan.

Eta mundu oneri, beste berezko errien antzera, euskaldunak ta keltiarrak gure eragilletasunaren oiturazko bidetik emon geuntsozan adierazpenakaz, lortu ba genduzan guri izaeran emoten daukun nortasunezko izkuntzak, iñor ez da nor gure baitaren zentzutik atara eta beste gauza bat garala esateko.

Gaur, 2.011n Bagillaren 28an baiña, mundu onen berezko legeditik, gaiñezko beste garrantzizko gauza bat ikusten dogu, nik telebistatik ardura guztiagaz ikusi dotena espainiarren Lege Biltzarretik emonda, laterri ta askatasunaren lurraldeko diru,

lan eta gizartearen egoera argitasunera aurkeztera-koan. “Negargarria dala”.

Munduko diruketaren gaitzaldi gogor oneri botaten dausiez erru guztiak, baiña ez dira konturatzten porrot edo zoritxarrezko egonaldia ori zergaitik sortzen dan.

Jainkoak danontzat ipinitako eskubide bardiñaren legera urreratu egiterakoan, bizitz onetara jaioten garan antzerkilari edo jokalaria guztiak, zor eskubideko arloan nortasunezko ardura bardiñak eukitegaitik, eta lege orreikaz erantzun bearrezko ardura bardiñak daukaguzela jakinda, joku orretan ezin dira sartu, eta gitxiago balio, batzuen edo askoren norke-rikko jokoak.

Ez dira konturatzen, gure gaurko eragilletasunera-ko, ez dala egokia daukagun antolakuntzaren araukuntzazko era, antziñako erromatar godoaren oiñarrizkoa izanez gain, menperatzaillearen alde-ko edo jarratzaille dalako.

Orregaitik konturatu bear gara eta onartu: “Mundu fisiko onetan Demokrazira elduta be, askatasunezko joku orreitan lenengo maillakuak izateko, gero ta egizko arrazoi geiagorekin jokatu bear dala, eta jokalaria guztien eskubideari erantzuteko ardura bardiñeko orekan” jokatu ezik “porrota bermetuta dagoela”.

Menpe joku irautasunean, berezko erri iltzailletasunaren ekintza orreikaz mundu oneri, zentzunezko ekintzan emoneko adierazpen ederrenetarikoak galtzen dira, eta gauza orreik atzerantza egiten dabezan jokoak izanez gain, badakigu norke-rik bizi diranak gure dabela, eurak zeruko Jangoikoangan ez dabelako sinesten, sasijainko gaia, aragikerizko⁽¹⁾ likiskerian⁽²⁾ gurtzea gure dabelako.

Guk sinistu ezin geinken ainbat milloi urte daukaz Izadi⁽³⁾ onek, eta guzti ori jakinda, oraiñ asiko gara sasijainkoarenak egiten ?.

Atutxatar Paul
Zornotzan 2.011n Bagillaren 29an

(1) Aragikeria = carnalidad, lujuria, lascivia, fornicación. (2) Likiskerian = deshonestidad, suciedad, porqueria, lujuria. (3) Izadi = Universo.